

ਫਿਲੇਂਡਰ

मधेसको शिक्षा किन कमजोर ?

मध्येको शिक्षाका बारेरा पढिएलो सर्व विभिन्न वस्तु हुँदै आएको छ । एकवरीये मध्येकी कारण राजनीतिको शिक्षा विवरणको छान भने अर्थात्तैरी राजनीतिको गलत नियत र नीतिका कारण विवरणको टिप्पणी भने गरेका छन् । सोही कम्ता सञ्चितवार इन्द्रेले बहुत फाउंडेसन नेपालले विवरण विवरणीयालयमा आयोजना गरेको 'संविधान, शिक्षा, र मध्येका विवरण अन्तर्राष्ट्रीय कारकमया बाले वताहरूले पीछि मध्येकी शिक्षाका बाबाले वताहरूले यथा नियमित प्रयोगी गरे । अन्तर्राष्ट्रीयामा बोले वताहरूले हेत्ते दृष्टिकोण ले नरामा हुने गरेको बाबाले तरस्लै पीछि त्याको शिक्षा र स्वास्थ्य विविध तरिकाले बाढी गरे । अधिकारिता प्रियंत्र रपनाले बासमा खोरातो शिक्षकहरू भएको बताहरूले सबै बोर्डिङ-स्कूलमा गएका छन् । उनले भेसेकोटा प्रति विद्यालयमा अधिक स्थानीय शिक्षकहरू भएको बताहरूले सबै शिक्षकहरू राजनीतिमा लाग्नेको टिप्पणी गरे । सिराजाका शिक्षक दिल्लीपाल यादवले असाध्यीय तथा कारण मध्येको शिक्षाको कम्ता भएको टिप्पणी गरे । उनले भने, 'स्कूलमा राजनीतिक हस्तक्षेप घटि छ कि त्याहाँ चाहिर पाइ शिक्षक तरिका देखिए देखिए विवाची अन्तर्राष्ट्रीय नियम जोडे दिइदैको तर गुणस्तरमा ध्यान नदियोगको

मधेसका प्रायः स्कूलमा स्थानीय वित्तिहास के द्वारा हमार्टर र शिक्षक हुए तैनाति शिक्षाको गुणस्तं बहिकरणको टिप्पणी गरे। अत्र उनको विचारित विवेदन गरेरका कारण ल्याहाको शिक्षा कमजोर भएको टिप्पणी गरे। जनता समाजबाटी पार्टी नेपालका केन्द्रीय सदस्य एवं प्रदेशमाको पूर्व सदस्य विकासी यात्रावेदन मधेसको शिक्षा राज्यको नीतिमालामध्ये दर्शाइएको दारी भए। उनले भने, ‘सीय सरकारले प्रदेश गठन गरिएको छ तर त्यसलाई कृतै अधिकार दिएको छैन, प्रदेश सरकारको न आफ्नो शासन न श प्रसारण छ तर कुनै उनी अन्य शिक्षालाई कसरी सुधार गर्न सकिन्दै।’ सीय सरकारले स्कूल शिक्षालाई आफ्नो मात्रतात्रमा राखेको बताउदै उनले त्यसको दोषी मधेस कसरी हुन्ह भनी गएर हुँदै त्याका काठामा टिप्पणी गरिन्। तर मधेसी एकता समाज नेपाल सायोजन द्वारा बिश्वले भए नेपालमा शिक्षा खब्लेको नम्बर राम्रो हुँदै गएको टिप्पणी गरिन। ‘पहिला छोरीहास स्कूल जग्दैयै अभियानको पटाउदैनये तर अहिले निजीदेखि सरकारीसम्मका स्कूलहरू छोरीबाट भएरभराउँ छ उनले भनिन। उनले शिक्षा कम्चर्चाहासिल लिएर हक्क क्षेत्रमा मधेसले पट गरे आएको सतत दावी गरिन्। ‘यो शिक्षाको कारणाले भएको हो तर राज्यको पूर्वाधारीका कारण मधेसीहाल त्यापूर्वान्तर उनको टिप्पणी थिए। काफुँ-दस्तका अध्यक्ष डा.पूर्व यादवको सामाप्तिकालीन भएको कार्यकममा सामाजिक अधिन्याता दृढ़देवेन चौरीरीमा मधेसको शिक्षाको गुणस्तं विवेदन गरेरका कारण कमजोर भएको टिप्पणी गरे। उनले भने, ‘मै भिन्न त्यसलाई गर्न चाहै। त्याका काठामा शिक्षा सुधारका लाभी राजनीतिरेखण अत्यन्य गर्नुच्छै।’ अर्को तर रेपुका सिंहले भएको शिक्षाको पहाडीमा पडाउदैन शिक्षाको गुणस्तं राम्रो भएको तर तैनि शिक्षाको मधेसले पडाउदैन त्यहीको शिक्षा कमजोर हुन्न चिन भनि? भनेपछि गरिन्। उनले त्यसको मधेसले कारण राजनीति भै भएको बताउदै उनको भनिन, ‘परीक्षामा विद्यार्थीहरूलाई चिन्ह कसरी चोरी गर्ने भनेस शिक्षाले हैं चिन्हकर्ताङ्क।’ ती विद्यार्थीको अभियानको गर्व बोल्दै योग्याकाम राजनीति चौरीरीका तथा अधिवक्ता डा.मोहमद रिजवानले पनि मधेसको शिक्षा सुधार गर्नका लाभी मधेसमा हो राजनीति नै दोषी भएको टिप्पणी गरे।

-प्रतिपादी बटकमा

‘देश बनाउने महत्वपूर्ण भमिका शिक्षा मन्त्रालयको हो’

शिक्षामन्त्री सुमना श्रेष्ठले
देश बनाउने महत्वपूर्ण भूमिका शिक्षा

मन्त्रालयका विभागों की बातोंका छूट।
आदतसे मन्त्रालयका
आयोजित आफुओं विभाग कार्यक्रममा
मन्त्री थ्रेष्टो देशलाई माथि लैजाने वा
तर कर्ताएँ भने कुराहो सुनिश्चितता
शिखा मन्त्रालयका नाम भयो त्वयस्मा
या बसान भए मन्त्रालयका साधनवित्त
निकाय एवं कर्मचारीको भूमिका पनि
महत्वपूर्ण हुए बताउन। उनले शिखा
मन्त्रालयको महत्वपूर्ण आत्मसम्मान गर्दे
कर्मचारी सामा बालबद्धकोषी भविधि
उत्तर बताउन र भविष्यामा देखाए
विजान प्रविधिको क्षेत्रमा आवश्यक दक्ष
जनसाक्षरता उत्पादन गर्नेतर विशेष घान

दिनुपनेमा जो दिन्ह ।
उनले मन्त्रालयमा अफै द्वेरै
काम गर्न बाँकी भेको हन्दै आफूले
मन्त्रालय सम्पादितैर्वै तै आफुले
धर्षताले भ्याएसम्म तीव्र गतिमा काम
गरेको दबावी गरिन् । देशको शिक्षा
क्षेत्रमा परिवर्तन गर्नका लागि आगामी
दिनमा आफु शिक्षा समितिमै बसेर

काम गर्ने पनि बताइन् । कार्कसम्भा
शिखा सचिव दिपक कुनैले रासायनिक
नेतृत्वसंग नै राज्य सञ्चालन गर्ने दायित्व
होइ भए छ अनानन्दीर र मनीषीय सामाजिक
सम्बन्ध संस्थानका उत्तरदायी राज्य सञ्चालन
नीतितन्त्र व्यवस्थामा मनीषीय उत्तरदायी
हुने र प्रशासनिक कार्य सम्पदानमा
मुख्यप्रभाव उत्तरदायी भएर काम गर्ने
संस्थानिक प्रबलान अनुसार मनीषीय स्थानका
कुशल र दबेतापूर्ण प्रबलाकारी काम गर्ने
चाही गरिन्न । उनके मन्त्रालयका कार्यकारीले पनि आ-आ-काउँडी
अनुसार काम गर्ने मनीषीय स्थानका
गरेको बताइन् । -किसी नेपाल

शिक्षाको उज्यालो खोजदै हजुरआमाहरु स्कुलमा

बुद्धानीलण्ठ नगरपालिका-
१२. कपन फैकारी नीरा कोइराता
मेंमेरो ४११ १११ वर्ष पुगिए। उत्ती
रोबेलडुहारो को रातमधेमा जन्मिएगा।
१. सासाम उत्ती विद्यालय टेक्नी
कलेजन।

नभए परीं शीत गाउन, कविता भन्नमा
उनको सातैदेखि हसी खियो । विसं
२०५५ मा याथाइको एउटा साहित्यिक
तथा सांस्कृतिक कार्यक्रम सहस्राही होने
पाउँछ भनेका छन् । सबै कागजात
बुद्धानीलण्ठ, उन्नेपा यापीन, अब भारा
बढ्दै बेला भन्नमा जन्मिएन्हैं।

‘छोरी मान्यको जात अस्को प्रवर जान हो किन पतुत्तो नभे चलन वयों, उत्तर भैन, ‘पहाडू उमेर धाँसापाला देखिएँ।’ उत्तर पापि बोगारोही हड्हौन्है टिक भयो? । उनका वापासनामध्ये जेठी छोरी रात्रिद्यु वापासिनी बैमानी भएर छन् । कान्ही छोरी र जेठी क्षोरो अब्दियाल्या छन् । कान्हाको इन्जनीरिनिङ्ग अवसरात्त छन् । उनको श्रीमानको पेशा शिक्षण हो । नदीमध्ये नदीराम भैमाना दैह हड्डर भोगेन्पुर्यो । श्रीमानको रामार्थ भर पर्न भयो रामार्थी हड्हौन्है उत्तर चल्यामा चार वर्ष काम देखिएँ । उत्तर बालाको नाम नुगाल, नाम लाला संदर्भ । सालेखुन्है नेचालमान्यामा जन्मिएँ औखलदृष्टाङ्को व्यानम विहे रामको दृष्टा अधिकारी ५३ वर्षको भइन् । सानोमा दालुन वापेल्हि भयो भइन् । उनको मासिक कवितालाई निपापांक्ते लेख्य सम्पा उत्तात्तो र पुस्तक भयो । ‘पहाडू लेला जानेपने रसेहरू भन्ने महत्त भैन त्यैव्यापारम हमहशुग गरे’, उत्तर लेला नजावता भयो भगेर धैरेवा कुरा किए । त्यैव्यापारम हमलाई वापेको भोक्ता जागेको हो । तर, दैह अवसर पापाल ।

कापेको कोशीपारि ध्येसीमा

जन्मिएकी उनलाई बुवाआमाले पढौनै डी जानिन् । मोबाइल चलाउन सिक्कदै

‘अरु लंगलपट
नान जान दिए।’ मा मती अपाप्त
विवर हुत् भोक्ता के ताम्चे ते नहुन
तारीकै पौ रहेह, उनले भीनन् । एक
प्रयोगिकी कुरा हो । दिव्येषी दिवी
सम्बन्धम कापी बोकेर आरा धर कफी
कोरो के देखिन् । ती दिव्येषी सोद्धा
बालकमारी मायथिक विवालयमा पहरे
उमेरका ताम्चाको सुआइ । वयक्त उमेरका
नानावेद्ये देनिन दुई घण्टा पहले हुने
बचवर सुनेहिं उनी भोक्तपटेविध जान
जान राख भन्न । पतन गामा पहालो देव
उनीक कक्षा कोठामै रोइन् । ‘सबै पहन
सेवन जाने देवे, मलाई क, छ पनि
आउने, पहिनो दिसी द बोका ते रहेह
नानएको भें होइ ।’ चार दिव्येषीनीमा
साहिनी निर्लख त्यविलाप धडेन भन
तारीकै बीती झोकी भोक्तपटमा
दिव्यन् । काळ्योकी विहे भोक्तपटमो । झोरो
साने छ । सुरुमा विकल्प महिला शिक्षा
जाति केन्द्रपत्र वालीको उत्तीर्णी
एक वयदेवी बाल कुमारी मायिमा
सञ्चालित संसाकालीन भोक्तपटारिक
कक्षामा सहभागी भएकी हुन् । अहिले
धीर, कविता उनी डायरीमा लिखिन्
सामान्य अंशी लेख, फल आउँक
। योसामाला फेलाकू बजारमा भोक्तपट
‘दहन जानेपछि जो कोकीका भगाउि
बोल डर नलामाने रहेह, उनको अभयभ
‘नमाम लागेका सैंक कुरा गीत
कर्तिकालीन मायथिका तेवें भोक्तपट
संविधान भोक्तपटमा भोक्तपटमा देव
दिव्यन् । ‘नानावलितासमी स्कूल जार्ड
कि भोक्तपट विरेख तर भोक्तपट जान
सकिन् । भोक्तपट अभिनन्, ‘अलैन प्रदन
पार्टेव बुसी छ । तर, हामीले पर
अनुसार कक्षा बहूद जाने भए हाँ-हाँयो ।’
बालकमारी मावै फेकामा उत्तराखण्ड
४५ जान वयस्क र दुदा उमेरका महिला
यात्रीविधक विश्वासत्वर्त्तम बडले
सञ्चालन गर्दै आएको कक्षामा
पहिलून् । उनीहलाई निरर्दन शिक्षा
तारीकै ‘पुस्तक पढाउने गर्ने त्यस्यामै
शिक्षिका तारीका सिक्षा बालावै
उक्त प्रकारका तारीका एवेलिंग सम्बन्ध
विवालयमे पहलैसरका नेपाली, अझैरी
र गणितका पाठ्यसामग्री समाविश
कर्तिकालीन मायथिका तेवें भोक्तपट
संविधान भोक्तपटमा भोक्तपटमा देव

जानयो अनि म त रोइ ।' लगातार एक चांच काश आइसकपीछि उनको जीवनमा विले उत्तराले छाको छ । हिँजात्रा नलाई दिउसेहोर धरण्यासाठी परिवर्तनामा बदलाव घेउन चाहे बोकेर स्वतं जाने हातारो छूँक । बेलकी चार्देवी छ बजेसम्म निवालाले हुने काशमा सकिय भएर गोपीदेवी । नाला लेखा, सामार्य लेपेष नालै, कैत वाहिर निविदा साइदहुँहरू दान मज्जाले आउँदू, उन्नाले ।
वायरायी किनमेल गाई जोड, घटाउ, आपाण, थार गाँव असलालो सोंग वैष ।
उपरात्री असेहोर असेहोर असेहोर
काशमा निवालालो तपाला हुण रहेको । उपरेको तिन तिन विना २००० वर्षो नालै तर खर गरिसवयो दे वेकी डबलको । तर, उनीमा पढेने जोश भयो १६ वर्षे असेहोर । 'पढेहो यसकी परिवर्तना त भयेहो १५ केवली छ जसोला लालै, 'जोशिले हैं भैं यसले भयेन, 'भलाई त कमितमा एसइ१८ पाल नंग पाए करतो हन्त्यो भन्ने पो लागेवैछ ।' सिव्युलाप्राचीको सिन्धुपालक सिन्धुपालसुरे माहात्र भास्ती देवीकोलालो लालोपालक विहे भयो । पछि कामाडौ आपाकी उनको द्यायी बसो बास बुदालीलकपठ

जाताल त फक्तसे पान चलावा याजना
मध्यीकी दु, मुखुक होवै उतने जानेवारी, पवेणे हड्डीय यतो यांगर यायो कि
इसदृश्यमै पद्धते रहर लगावो क्षे छ ।
जाकनाम याव्यायी बासिन्दा गाडा दुङ्गावो
सालान पुलिके । उमेदे ५२ ती और सालान
प्रतिकामी । असाल यापाणी एपडूळ
प्रतिकामी । असाल यापाणी एपडूळ
प्रतिकामी । असाल यापाणी एपडूळ
प्रतिकामी । उतनी पनि नीराती खासाही
द्वृ । सिद्धायाचीक महाव भास्यी उनको
वारेही ती वर्षेची यो । प्रवायाच जाने रे
वारेही पान पाठन र परे याजोळ ।
वारेही के हो भाने घावा नाही उमेदे विहे
यायो । उतने ती दिन समिक्षन, 'द्योरी
माळेको जात विहे गरेर अस्को घर
वारेही र द्योरोलीरी जन्माउदे भावै होला
उत्तरी लायची । वारेही जाती वारेही
पानावो पानावोको महत । साइद्यावैर्ड पदन
जान्दा काठामाडौंमै पटकपटक
जान्दा यांदा चाटवा खोजा
काटा जाने हो भनेर वारेही वायाता ।
वारेही का पाच नानातानिना हुक्मेको
उत्तरी पनि एक वर्षेची बालकारी माविमै
नारपालिकारिक शिक्षा काशमा
नारपालिकारिक १-२ मा छ । श्रीमान
शिक्षकप्रविष्टी उत्ती एक्सो जस्तो जस्तो
विद्यु । एक वारेही नारपालिकारिक
शिक्षामा काशा लिंडेहोकी उत्ती काशाकै
'द्यालन्ट' मध्येकी एक हुँ ।
आहो उत्तराई सामान्य
ले खपठ, हिंसा वार आठाउ ।
अवस्थामा शाय्या न हें, वैषम्य मोत्तर
भर्ने आवै सन्त भास्यी द्विन् । कून
टटोको वस काढा जाओ भने तेहे वितिके
याहा पाठविलून । 'बलाई त पाठविलून
यो वारेही' दिवै दिवै लाईलैदू,
उतने भले भनेएसईडू, उतने भले
वारेही । जायोपालक शिक्षामो
अवधारणा रामो भए पनि यसलाई वय
वायिक्य गरुन्नुपरि उनको सुकारो छ ।
आहो लाई काशा सञ्चालन भद्रहरेको
विचालयमा काशकोटा साँधूर्यो
छ । वैलोबालामा संजैता काशमा अबैनै
गाहे हुँ । वर्षेची पद्धत आजो र एक
वर्षेची पद्धतसको एक ताउंगा होया
पद्धतिको तालामन नीलन उक्तो गुणातो
च । तेहो तेहो उमेदे विहे गरेर
२०५५ को खासानीय निकाय निवारिचनमा
सोही मध्यको नेतृत्वामा आपैपारिक
शिक्षा काशा सञ्चालन भयो हो ।
तरकानन बढा नारपालिकारिक
संयोजक शम्भुप्रसाद भद्रहरैले २०७४
सालको खासानीय त निवारिचनमा बढा
५३ मा आ अध्यक्ष निवारिचन भएपिलै
को काशा सञ्चालनलाई निररतता दिने
वाराम । यो काशा तीनदेव तापिक्य
लाईक्य प्रय भएपिलै नगरपालिकाको संवै
वडामा सञ्चालन भर्ने कि भन्ने
सञ्चालन भयरहेदै । उन्नेने भीनन,
'हामीले वारिक द्वारा लाईलैदू'
५० हजार
वर्बट विनायिनीमान रात्रि तीव्रात वडामा
काशा चलाइहरै का छाँ ।
नारपालिकाको नारप सुखासन समीक्षित
संघ योजकमेस रहे का भद्रहरैले
विचालयमा काशकोटा साँधूर्यो
शिक्षा काशा अनुजन
विचालयसंग सञ्चालन भयरहेको छाँ,
सोही विचालयसंग समन्वयगरी
पद्धतिअसार काशा चलाइहरै । जितै
वारेही परिहरेको बतारा । अहिले तीन
वटा वडामा द्यालन्ट खासानीय व्यवस्थामी
शिक्षिकाहरैसे पद्धत आएका छाँ ।

विहारीकी दिग्दि ।
द्वारी मान्देले पदहो भये भये
डोलाल जान्दूच नमेन सुकी उनी
उदेसकलामा पहत पाउंदा औधी खुरी
जान्दूच । कठांडुसमेकी किताव पहत
पाहनेकी शप्ति द्वितीय । पठाड़ भये
खाली नारेमास काताने रहेको
गहन जान्नुको मज्जा बुकेपछि पठाड़
द्वोइनी भन द्वै, उनी भन्दिच ।
कठामडाइ महानगरकाली-६ बढै बढै
२ वर्षाया तीन पारापुरापुर पठाड़खाल
हुँदूकामा भर्मस्यार्थी धनात् । लेखपट
वडा सद्य निर्विचार भयाकी देवकीलाई
पहुँच भयेको जीवनपथ अंग्रेजीकार
उद्घाटनपूर्व जैवन रेख्ने
पहान्नलाई उमेले नदेने रेख्ने ।
लेखपट नारी भयो कै भए त तर्वरी पनि
नानून बियो की जस्तो लाग्ना वालेको
द्वा, उनी भन्नुन्दै । उलिल्लित
पाहान्नलाई जेठी द्वितीय गोमा आचार्य ।
कानूनी बला आचार्य ९१ वर्की भइन् ।
उनी भन नोरा, गाला, निरु र देवकीकी
समाप्ती ही । २१ वर्षको उमेरमा भये
भयो की उनी २०५४ सालमा काठमाडौं
उनीलाई मासिक आठ हजार तलब
सुनिए डबले उल्लच्य गराएको छ ।
विविध कारणले सामाजिक विकास याजन
नियाको विकासी महिलाहरू यी कामका
लक्षित सम्भव हुन् । शिशा त्यस्तो
शारीरिक शाला हातिराम भयो, जसको
माध्यमबाट तर्पयी संसार बदलन
सन्तुष्टि भयो, भये देखिए अफिकामीका प्रभ्र
अवधेत रास्तापूर्ति नेतृत्वमा गण्डेलाको
भाग भयो जियोप्रति उनीलाई देखाएको
उत्तरामाली पदकै समाज सामाजिकरणमा
समर्पयो गर्नु । —राज

